

MAGYARORSZÁG ORSZÁGKÉPE ÉS A TURIZMUSBIZTONSÁGGAL KAPCSOLATOS ATTITŰDÖK EMPIRIKUS VIZSGÁLATA 2018-BAN

Bevezetés

A turizmus rendszerében minden biztonságot befolyásoló tényező az utazási döntést is befolyásolja, így egy-egy desztináció meghatározó elemei a prekoncepció és a tapasztalat. A prekoncepcióhoz sorolhatók mindazon tényezők, amelyek először nem valós tapasztalás útján realizálódnak, hanem valakik, vagy valami által közvetve jut el a fejekbe. Tipikusan ilyen a politikai környezetről, a közlekedés biztonságáról, a természeti környezet biztonságáról és a terrorfenyegetettségéről elérhető információk (Wilk 2017). Az utazások során elsősorban a minden szempontból biztonságos desztinációt igyekszünk kiválasztani, másodsorban az érdeklődésünknek megfelelő szórakozási lehetőséget, illetve rendezvényhelyszínt.

Az elmúlt évek során az Európában elkövetett terrorcselekmények kapcsán arra lehetett számítani, hogy a „béke iparága” a turizmus radikális visszaesést mutat majd az öreg kontinensen, főleg azokban az országokban és városokban, ahol ilyen jellegű események történtek. A bekövetkezett biztonságpolitikai változások, nemcsak a turizmusban dolgozó szakembereket és az utazni vágyókat, hanem a rendfenntartó erőket is új kihívások elé állították és állítják ma is (Besenyő 2017). Az általános rendvédelmi feladatok mellett napjaink új rendészeti kihívásai közé tartozik a terrorveszély elhárítása a turisztikai desztinációkban és a kiemelt rendezvényeken. A kihívást tovább fokozza az, hogy a rendészeti feladatokat folyamatosan fenn kell tartani, hiszen a desztinációválasztás egyik kulcsfontosságú tényezője a biztonságérzet, vagy inkább a biztonságos desztináció képének léte, a turisták tudatában¹. A desztinációk biztonságáról kialakult kép meghatározza az utazási döntést (Péter – Németh – Lelkóné 2018). A kérdés, hogy a kényszerű és sokszor jól látható biztonsági intézkedések milyen érzéseket keltenek a turistákban?²

¹ Becslések szerint 2018. decemberében Franciaországban körülbelül 20-25% -kal kevesebb foglalás történt a „sárgamellényes” tüntetések kapcsán kialakult zavargások miatt. „A hatás háromszoros: rövid távú lemondások, a foglalások lassulása, majd Franciaország mint turisztikai desztináció imázsára gyakorolt hatás”, összegzi Jean-Virgile Crance, a szállodaláncok nemzeti szövetségének elnöke (Mercure, Ibis, Sofitel, Balladins, Kyriad stb.). Forrás: <https://www.tourism-review.com/french-tourism-hit-by-the-demonstrations-news10883> (letöltés: 2019. 01. 10.)

² A biztonságos közterek megteremtéséről bővebben: Boros L: A közterek átalakulása és a turizmus In: Régi, Tamás; Rátz, Tamara; Michalkó, G (szerk.) Turizmus és transzformáció Budapest, Magyarország, Orosháza, Magyarország. Kodolányi János Főiskola, Magyar Földrajzi Társaság, MTA CSFK Földrajztudományi Intézet, (2017) 131-149.

A tanulmány célja

Napjainkban az egyik legfontosabb tényező akár egy ország közbiztonságáról, vagy szolgáltatásról legyen szó, az a bizalom. Egy turisztikai szolgáltatóknak már azt figyelembe kell vennie, hogy a megbízhatósági, biztonsági tényezők feltérképezése a majdani vendégkör részéről, már az érkezés előtt, az utazás tervezésekor megkezdődik, a foglalás pillanatában lép a második fázisba, az utazás közben megváltozhat, és csak annak végére realizálódik és rögzül. Ahhoz, hogy egy turisztikai szolgáltatóról pozitív kép és az ezzel járó jó biztonságérzet alakuljon ki, ahhoz a térségnek, a fogadó országnak is garantálnia kell a teljeskörű biztonságot a társadalom, a környezet, a politika és a gazdaság számos szegmensében az érkezéstől a távozásig.

Jelen tanulmány célja, annak bemutatása, hogy az olyan biztonságérzetet befolyásoló tényezőket mint:

- Közlekedésbiztonság
- Élelmiszerbiztonság
- Programok, attrakciók és szolgáltatások biztonsága
- Társadalmi stabilitás (erőszakmentesség, terrorizmus fenyegetettség) hogyan értékeli a magyarországi rendezvények résztvevői.

Módszertan

Jelen tanulmány több kutatási módszer alkalmazására épít. Az elemzés során felhasználtunk hazai és nemzetközi adatbázisokat az ún. „desk research” szakaszban, ahol ezeknek az adatoknak a másodelemzését végeztük el. A kutatás „field research” része egy kvalitatív és kvantitatív adatfelvételi technikák ötvöztetésére alapozott módszertannal készült, melynek az a lényege, hogy a kvantitatív szakaszban alkalmazott mérőeszköz (kérdőív) elkészítése előtt a kutatási témában kvalitatív adatfelvételek (megfigyelés, interjúk, fókuszcsoportok) is készülnek szakértőkkel³, valamint az adott terepen⁴. Ennek az a legfőbb előnye, hogy a kvantitatív mérőeszközünk elkészítésekor ezután pontosabban tudunk konceptualizálni és operacionalizálni is, így az eredményeink érvényessége is jobb lesz (Bryman 2015).

A kvantitatív adatfelvétel során alkalmazott CAPI technikával végzett kérdőíves adatfelvétel során 1968 fő került megkérdezésre, melyből 504 interjú készült a Sziget Fesztiválon, 107 interjú a budapesti augusztus 20-i Ünnepeken, 268 interjú a Mesterségek Ünnepén, 273 interjú a Szegedi Ifjúsági Napokon, 281 interjú a Soproni Szüreti Napokon, 273 interjú a Hősök terén és végül 262 interjú a Vásárcsarnokban. A külföldi és magyar válaszadók aránya – a KSH vendégforgalmi statisztikájához

³ A kvalitatív adatfelvételi részben mintegy 10 interjú készült rendőrségi szakértőkkel, valamint fesztiválokon dolgozó biztonsági személyzet tagjaival. A biztonsági személyzet tagjaival készült interjúkat a Magyar Turisztikai Ügynökség megbízásából a Századvég Alapítvány végezte.

⁴ Résztvevő megfigyelést végeztünk a Mesterségek Ünnepén 2018. aug. 17-19 között.

igazított kvóta alkalmazásával – a 40-60 arányt hozza, 40,3% külföldi és 59,7% magyar válaszadó. Az egyes helyszínek látogatottsága eltérő volt a magyar-külföldi dimenzióban és demográfiai jellemzők tekintetében is, ezért a mintavétel során ehhez igazítottuk a kvótát, így az egyes helyszíneknél eltérő arányok figyelhetők meg.⁵

Európa és Magyarország helyzete a biztonságos desztinációk rangsorában

Európa a legfrissebb adatok alapján még mindig a világ legbékésebb földrajzi régiójának számít. 2019. januárjában az SOS International és a Control Risks által közzétett Travel Risk Map biztonsági kockázatbecsléseinek eredményei⁶ azt mutatják, hogy az utazók teljesen biztonságosnak érezhetik magukat a világ néhány országában, és ezek mindegyike Európában található. A térkép szerint a Dániában, Finnországban, Grönlandon, Izlandon, Luxemburgban, Norvégiában, Szlovéniában és Svájcban utazás során jelentkező biztonsági kockázat nem releváns.

Hasonló eredményeket mutat az Institute for Economics rangsorra is, amely egy több komponensből számított indexérték alapján készül és a Global Peace Index (GPI) nevet viseli. Ezen index alapján 2018 első félévében az első 10 között 6 európai ország szerepel. A rangsor élén az előző évhez hasonlóan továbbra is Izland áll, Magyarország a 17-dik.⁷

A korábbi időszak adataiból⁸ pedig jól kirajzolódik, hogy a geopolitikai helyzet, a bekövetkező események valamint a különböző helyzetkezelési módok (marketing kampányok, biztonsági intézkedések), külön-külön és együttesen is jelentős hatást gyakorolnak az adott terület turizmusára. Azokban az országokban, ahol az elmúlt időszakban erőszakos cselekmények (pl. terrortámadás, zavargások) történtek, ott mind az odalátogató turisták száma, mind pedig a turizmusból származó bevételek drasztikusan csökkentek.

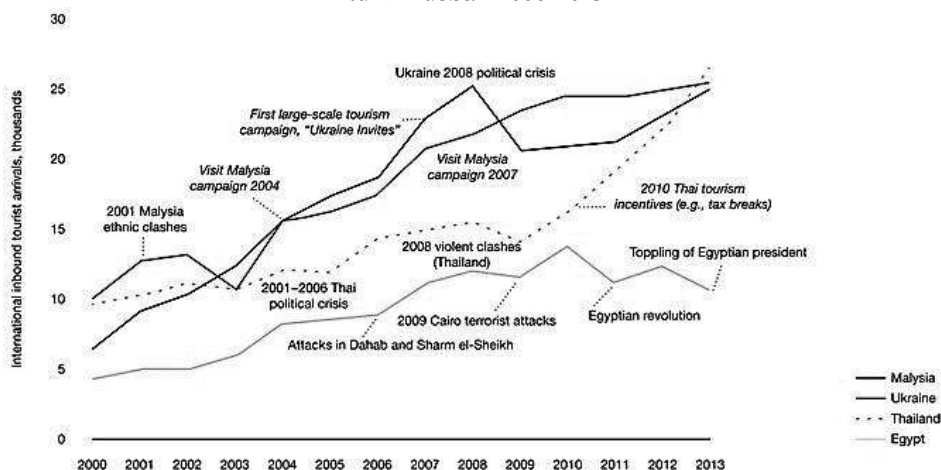
⁵ A kvantitatív adatfelvételt a Magyar Turisztikai Ügynökség megbízásából a Századvég Alapítvány végezte 2018. július-szeptember hónapokban.

⁶ Forrás: <https://www.travelriskmap.com/#/planner/map/security> (letöltés ideje: 2019. 01. 10.)

⁷ Institute for Economics & Peace. Global Peace Index 2018: Measuring Peace in a Complex World, Sydney, June 2018. Available from: <http://visionohumanity.org/reports> (accessed Date Month Year).

⁸ UNWTO World Tourism Barometer Volume 15 Advance Release January 2017. valamint The Economist Intelligence Unit, Euromonitor 2015 PwC

Promóciós tevékenység és az erőszakos cselekmények hatásának megjelenése a turizmusban 2000-2013

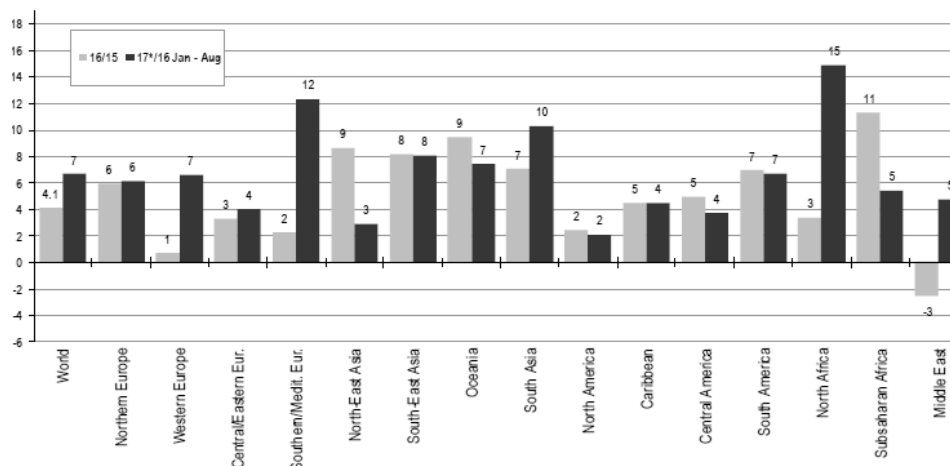

Forrás: The Economist Intelligence Unit, Euromonitor 2015 PwC

2015-ről 2016-ra az Európába látogató turisták száma ugyan növekedett, de ebben az időszakban ez a növekedés mindössze már csak 2%, még az előző éves (2014-2015) időszakban 5% volt. A Nyugat Európába látogató turisták száma 2015-2016 között összességében ugyan nem változott, azonban Franciaországba 5, Belgiumba 14, az EU-n kívüli Törökországba pedig 29 százalékkal látogattak kevesebben kimondottan biztonsági okokból.⁹

⁹ Hasonló helyzet alakult ki Izraelben, amikor 2016 novemberében palesztin radikálisok tudatosan több helyen felgyújtották a nemzeti parkokat, valamint a nagyobb városokat körülvevő rekreációs, és turisztikai célokat szolgáló erdőket. A több napon keresztül tartó tűzvész nem csak akkor, de később is éreztette negatív hatását, amit az országba látogató turisták számán is le lehetett mérni. BESENYŐ J. (2017) Inferno Terror: Forest Fires as the New Form of Terrorism, TERRORISM AND POLITICAL VIOLENCE online 1-13. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09546553.2017.1341876> (letöltés ideje: 2019. 01. 10.)

A nemzetközi turistaérkezések számának változása 2013-2015 (%-ban az előző év azonos időszakához viszonyítva)

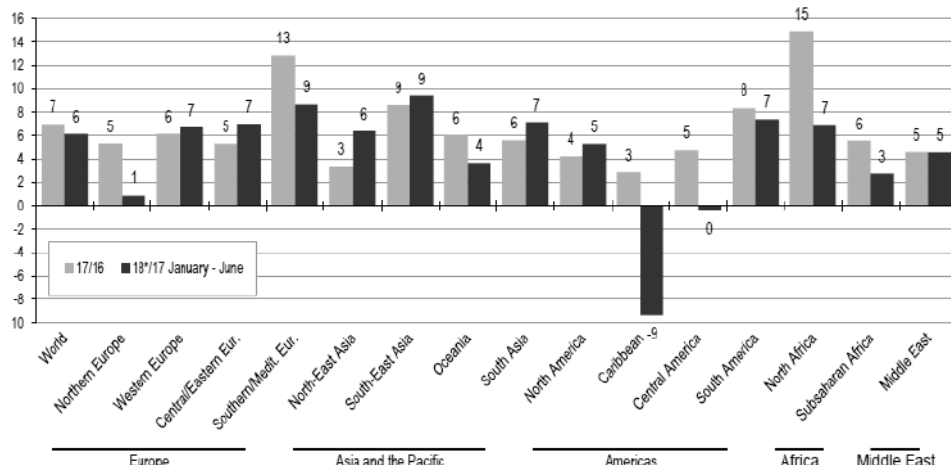
Forrás: UNWTO World Tourism Barometer Volume 15 October 2017.

2015-2016 között az európai turizmus gyengülése mellett a turisztikai desztinációk regionális átrendeződése is megfigyelhető volt. Még korábban leginkább Európa nyugati és északi országainak a látogatottsága növekedett, 2015-re a biztonságosabbnak tekintett Közép-Európa 3, majd 2016-ban 4 százalékponttal megelőzte Nyugat Európát az odalátogató turisták számának növekedésében. Az európai biztonsági intézkedések hatására 2016-ra javulni kezdett Nyugat-Európa helyzete. A 2016-2017 január-augusztusi adatok alapján¹⁰ az látható, hogy Nyugat Európa ekkorra már visszanyerte korábbi vonzerejét a külföldi turisták körében, ugyanakkor a Közép Európai régió megtartotta, majd tovább növelte a 2017-ben az 5, majd 2018-ra első félévében már 7 százalékpontos növekedési értéket¹¹.

¹⁰ UNWTO World Tourism Barometer Volume 15 October 2017.

¹¹ UNWTO World Tourism Barometer Statistical Annex Volume 16 Issue 4 October 2018.

A nemzetközi turistaérkezések számának változása 2016-2018 első félév (%-ban az előző év azonos időszakához viszonyítva)

Forrás: UNWTO World Tourism Barometer Volume 15 October 2017

Az elmúlt évek biztonságérzetet befolyásoló eseményei, és a válaszként megfogalmazott rendelkezések hatásából is látszik, hogy a turizmusban a biztonság egyértelműen versenyelőnyt jelent. Azokban az országokban, amelyek biztonságos desztinációként jelennek meg a küldő országok lakosságának mentális térképén, onnan több turista érkezik és több vendégéjszakát tölt el, amely több bevételt jelent.

Kutatási eredmények

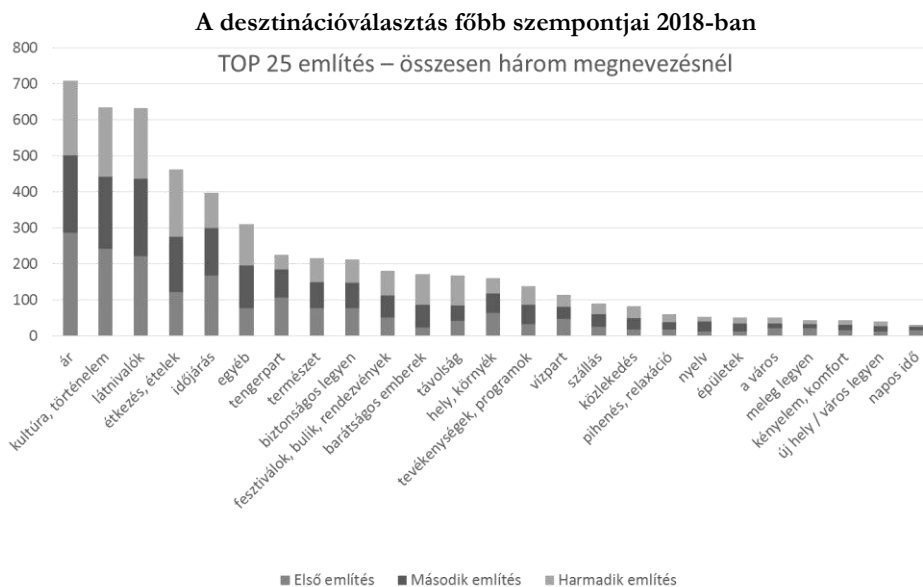
A desztináció kiválasztásának szempontjai – biztonság, mint szempont

Kutatásunk fő fókuszpontja mellett – mely alapvetően turizmus és a biztonság témaköre volt, – azt is vizsgáltuk, hogy a magyarországi rendezvényekre érkező turisták¹² milyen főbb szempontok alapján választják ki utazásaik helyszínét és mik azok a meghatározó tényezők¹³ amelyek szerepet játszanak egy-egy ország kiválasztásánál (Pusztai 2013). Az erre vonatkozó kérdéseket a kérdőívben nyitott kérdésként tettük fel és a kapott válaszokat tartalomelemzést követően kategorizálva elemeztük. A válaszok alapján elmondhatjuk, hogy 2018-ban a biztonság szerepe még mindig a TOP 10 desztinációválasztási szempont között szerepel, azonban egyre

¹² A minta nem tekinthető reprezentatívnak a Magyarországra érkező összes turista alapsokaságra nézve, mivel az adatfelvétel nagyrészt rendezvény helyszíneken történt.

¹³ A desztinációk választásáról bővebben: Dudás, G.; Boros, L.; Vida, Gy Comparing the temporal changes of airfares on online travel agency websites and metasearch engines TOURISM: AN INTERNATIONAL INTERDISCIPLINARY JOURNAL 65:2 187-203., 17. (2017).

inkább előtérbe kerülnek azok a hagyományos értékek, mint a kultúra, a történelem, a látnivalók, valamint az ár és a gasztronómia.

Forrás: Saját szerkesztés, MTÜ-Századvég kutatás 2018 alapján

A *külföldi válaszadók* jóval nagyobb arányban említették a kultúra, a programok a történelem szempontokat, az ár pedig – bár fontos szempont, de – háttérbe szorult olyan tényezők mögé mint, az étkezés, ételek, valamint a látnivalók és az időjárás.

Az egy évvel korábbi, 2017-ben 8 országban készült fókuszcsoportos vizsgálatok¹⁴ eredményei hasonló szempontokat emeltek ki a desztinációválasztást illetően, azonban ekkor a biztonság – amely megítélése rendkívül eseményérzékeny – ebben az évben még hangsúlyosabb szerepet kapott.

¹⁴ MTÜ Országimázs kutatás 2017. A felmérést a Magyar Turisztikai Ügynökség megbízásából a Kantar Millward Brown végezte 8 országban (Ausztria, Csehország, Franciaország, Olaszország, Lengyelország, Németország, Svédország, Egyesült Királyság) 2017-ben.

A desztinációválasztás főbb szempontjai 2017-ben

Legtöbb országnál megjelenő szempont	Több országnál megjelenő szempont	Egyes országoknál megjelenő szempont
Ár/érték: utazás, szállás, szolgáltatások	Van-e tengerpart	Emberi jogok tiszteletben tartása (S)
Látnivalók sokasága és változatossága: pl. építészet, kultúra, táj	Infrastruktúra	Tisztaság (A)
Változatos tevékenységek kínálata, pl. wellness, aktív turizmus lehetősége	Vendégszeretet	Presztízs (G, F)
Időjárás: általában melegebb időjárást keresnek, télen pedig a sípályákat	Éjszakai élet	Jó és olcsó repülő összeköttetés (UK)
Gasztronómia	Időtöltés gyerekeknek	Utak állapota (I: szeretnek autóval utazni)
Megközelíthetőség / távolság	Nem túlzottan felkapott	Vásárlási lehetőségek (S)
Nyelvismeret		
Biztonság / politikai stabilitás	WOM, barátok ajánlása	

Forrás: MTÜ Országimázs kutatás 2017

A két egymást követő évben végzett vizsgálataink eredményei megerősítik azokat a nemzetközi statisztikákra épített hipotéziseket, amelyek azt feltételezik, hogy Európában a terrortámadásokat követő emelt szintű biztonsági intézkedések hatására a turistaforgalom újra a korábbi szintre állt vissza és növekvő tendenciát mutat.

A 2018-as adatfelvétel során a megkérdezetteknek az utazás tervezésekor főbb szerepet játszó szempontok megnevezése után azt is meg kellett adni, hogy egy-egy adott szemponthoz melyik országot választanák utazási célul, ezáltal nem csak a desztinációválasztás kulcstényezőit ismerhettük meg, hanem a hozzájuk társított potenciális országok körét is.¹⁵

¹⁵ Az egyes szempontoknál minden esetben nagy arányban szerepelt az egyéb kategória (minden szempontnál közel 40%), a válaszok az országok között nagyon elaprózódtak, ezért minden egyes szempontnál csak a legtöbbször említett 4-5 országot emeltük ki.

Desztináció választási szempontokhoz társított országok (egy-egy szempontoknál történt említési gyakoriság %-ban)

Ország	USA	Svájc	Spanyolország	Olaszország	Magyarország	Horvátország	Hollandia	Görögország	Franciaország	Dánia	Bulgária	Ausztria
Fesztiválok			18		29		7					
Biztonság		11			26	5		4		6		8
Ár				5	23	12		6			4	6
Ételek				31	14			6		8		
Látnivalók			6	18	13					12		5
Természet	5			5	13							8
Kultúra, történelem					19	12		6		11	4	
Időjárás				21	12	5		12				

Forrás: Saját számítás, MTÜ-Századvég kutatás 2018 alapján

Magyarország a fesztiválok¹⁶, a biztonság, az ár és a természet említése esetén listavezető az országok között. Az időjárás, az ételek, a látnivalók és kultúra kapcsán elsősorban a mediterrán országokat említették legtöbbször (Olaszország, Spanyolország), de ezen szempontok említésekor hazánk is ott található az elsők között.¹⁷

Turizmus és biztonság

A turizmus rendszerében minden biztonságot befolyásoló tényező egyben az utazási döntést befolyásoló tényező is, így egy-egy desztináció meghatározó elemei a prekoncepció és a tapasztalat (Michalkó 2007). A világ számos országában az instabil politikai helyzet, a terrortámadások veszélye vagy a magas bűnözési ráta kiszámíthatatlan kockázatot jelent az utazók biztonságára nézve (Bayramov – Agárdi 2018). A 2018-as adatok alapján Magyarország a legtöbb európai országgal együtt mindhárom kockázati tényező tekintetében az alacsony veszélyességi kategóriában helyezkedik el (<https://www.tourism-review.com/most-dangerous-countries-for-holidaymakers-news1083>).

Az általunk végzett kutatás hasonló eredményeket mutat. Az általános értelemben vett biztonságos úticél kiválasztásának mérlegelésekor a legtöbbször Magyarországot (26%) után – amely eredmény, mivel a magyarországi rendezvényeken résztvevők körében készült ezért valószínűleg így az ország pozitív megítélésének irányába torzít – Svájc (11%), Ausztria (8%), továbbá Dánia (6%), Horvátország (5%) és Görögország (4%) jutott az eszébe. A válaszok fennmaradó 40%-ának esetében pedig a válaszok erősen szóródtak.

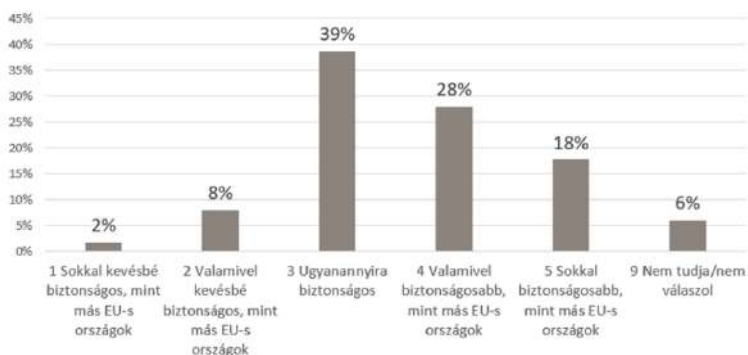
¹⁶ A fesztiválok Magyarországhoz való nagyarányú társítása a minta sajátosságából adódhat, mégpedig annak okán, hogy a válaszadók nagyobb része fesztiválok látogatói közül került ki. A minta nagysága 1968 fő volt, melyből 504 interjú készült a Sziget Fesztiválon, 107 interjú a budapesti augusztus 20-ai ünnepeken, 268 interjú a Mesterségek Ünnepén, 273 interjú a Szegedi Ifjúsági Napokon, 281 interjú a Soproni Szüreti Napokon, 273 interjú a budapesti Hősök terén és végül 262 interjú a budapesti Vásárcsarnokban.

¹⁷ A fesztiválok turizmusával és a gazdasági hatásaival kapcsolatosan bővebben: Jászberényi Melinda Fesztiválturizmus Budapest, Magyarország: Akadémiai Kiadó (2016), 382.

A rendezvények látogatóinak véleménye között statisztikailag is igazolható összefüggés figyelhető meg: leginkább a Soproni Szüreti Napok (13,5%) és a budapesti augusztus 20.-i ünnepség közönsége (13,1%) gondolja úgy, hogy Európa biztonsága az elmúlt öt-tíz évben sokat romlott. A két csoport között nagy különbség, hogy még az „inkább rosszabb a biztonság” választ az augusztus 20.-i ünnepség körében kevesen jelölték meg (17,8 százalék), addig a soproni válaszadók esetében ennek a válasznak a megjelölése is messze a legmagasabb arányú volt (34,5%). Vagyis a Soproni Szüreti Napok közönsége volt az az almlinta, ahol kiemelkedő volt a rosszabb biztonság megjelölése, összesen 48 százalék. Hasonlóan magas volt a szegedi SZIN közönségének körében a „kevésbé biztonságos Európában utazni” válasz megjelölése (28,9%). A helyszínek közötti eltérés az eltérő közönségeknek, a magyar-külföldi aránynak és annak köszönhető, hogy a Sziget Fesztiválon inkább fiatalabbak vesznek részt, míg a Soproni Szüreti Napokon idősebbek, valamint családok. Az Európai Unió biztonságára vonatkozó kérdésnél szignifikáns összefüggés mutatható ki a korról, mint változóval. Minél idősebb valaki, annál inkább gondolja azt, hogy rosszabb lett a biztonság az elmúlt 5-10 évben. A valamivel biztonságosabb és sokkal biztonságosabb válaszok együttes aránya a 18-20 évesek körében 35,9 százalék volt, míg a 45 év felettiekénél csak 20 százalék.

Jelentős eltérés volt megfigyelhető magyar-külföldi bontásban is. A külföldiek 46,3 százaléka véli úgy, hogy Európa biztonságosabb lett (4-es és 5-ös válasz összevonva), míg a magyaroknak csupán 21,7 százaléka. A kérdéskör folytatásánál arra is kérdeztünk, hogy Magyarország mennyire tekinthető biztonságos országnak más európai uniós országokhoz képest a turisták számára. Az itt kapott válaszoknál már nem a normál eloszlás figyelhető meg, a válaszok inkább a biztonságosabb válaszok felé tolódtak el. A kevésbé biztonságos két válaszlehetőséget összesen 10 százalék jelölte meg. Az ugyanannyira biztonságos választ a megkérdezettek 39 százaléka adta meg, ezzel ez a legtöbbször által megjelölt válaszlehetőség. 28 százalék szerint valamivel biztonságosabb ország, míg 18 százalék szerint sokkal biztonságosabb.

Magyarország mennyivel biztonságosabb a többi EU országnál? (%)

Saját számítás, MTÜ-Századvég kutatás 2018 alapján

Statisztikailag is igazolható összefüggés mutatható ki a külföldi és a magyar rendezvénylátogatók attitűdjei között. A magyar válaszadók biztonságosabb országnak gondolják Magyarországot, mint a külföldiek. Míg a rendezvények magyar vendégeinek egy ötöde (20,2%) vélekedett úgy hogy Magyarország sokkal biztonságosabb ország mint az EU többi országa, addig a külföldieknél ez 14 százalék. A magyarok 31,7 százaléka véli úgy, hogy valamivel biztonságosabb ország Magyarország, a külföldieknek 22,4 százaléka. A megkérdezettek kora szerint is jelentős eltérések figyelhetők meg, a fiatalok kisebb arányban gondolják, hogy biztonságosabb ország Magyarország, mint más uniós ország, az idősebbek nagyobb arányban. A két válasz – inkább biztonságosabb és sokkal biztonságosabb – együttes megoszlása a 18-20 éveseknél 37,4 százalék, míg a 45 év felettiéknél 63,5 százalék.

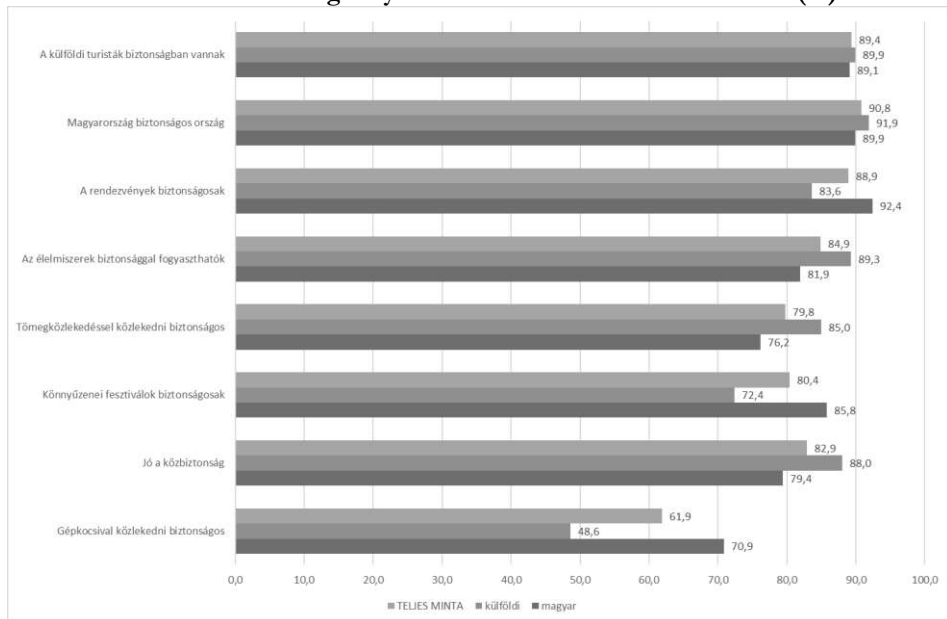
Kutatásunk során arról is megkérdeztük válaszadóinkat, hogy a közelmúltban Európában történt terrorcselekmények mennyire befolyásolják a turisztikai, utazási célok kiválasztásában. A válaszok alapján az látható, hogy a válaszadók egyharmadát 2018-ban már egyáltalán nem befolyásolják ezek az események akkor, amikor úticélt választanak, és csak ötödük adta azt a választ, hogy nagyban befolyásolják. Az eredmények azt mutatják, hogy a biztonság még mindig fontos szempont, azonban a békésebb időszakokban háttérbe szorult, a terrorcselekmények utáni biztonsági intézkedések hatására történt bizalom és szubjektív biztonságérzet visszaállt 2018-ra az európai turizmusban.

A terrorcselekmények és az utazási célválasztás estében is hasonló összefüggések mutatkoztak egyes szociodemográfiai jellemzők szerint. A magyarok, és ezen belül is a 18 év alatti gyermekkel egy családban élők, nagyobb arányban válaszolták, hogy valamilyen mértékben befolyásolják őket a terrorcselekmények (inkább befolyásol – 21,9%; nagyon befolyásol – 27,3%), a nőket jobban befolyásolja (inkább befolyásol – 24,3%; nagyon befolyásol – 22,8%), mint a férfiakat (inkább befolyásol – 19,5%; nagyon befolyásol – 18,4%).

A turizmusbiztonság problematikája rendkívül sokrétű, a természeti katasztrófáktól, a pénzügyi folyamatokon, és a terrorizmuson át egészen a szálláshelyszolgáltatás, a környezet, az élelmiszerek, az egészség vagy a közlekedés biztonságáig terjed. Ezeket a tényezőket figyelembe véve együttesen és külön-külön is vizsgálják, hogy mely országokban melyek jelentenek kockázatot az utazók számára. Kutatásunk során ezért mi is rákérdeztünk ezekre is. Különböző olyan biztonsággal kapcsolatos állításokat fogalmaztunk meg, amelyek általánosságban az országgal, az országban zajló rendezvényekhez és a könnyűzenei fesztiválokhoz kapcsolódnak. A válaszadásnál egy négyfokú skálán kellett a megkérdezetteknek értékelniük, hogy mennyire értenek egyet az adott állítással.

A grafikon az állítással egyetértők (inkább egyet ért (3) és teljes mértékben egyet ért (4)) százalékos arányát mutatja a külföldi-belföldi megoszlásban és a teljes mintán belül is.

A turizmusbiztonság tényezőinek értékelése – összes említés (%)

Forrás: Saját számítás, MTÜ-Századvég kutatás 2018 alapján

Az ország általánosan vett biztonságával, valamint a külföldi turisták személyi biztonságával kapcsolatosan egyöntetűen pozitív a vélekedés a hazai és külföldi válaszolók körében egyaránt. A külföldiek a magyarországi közbiztonságot, valamint az élelmiszerbiztonságot és a tömegközlekedés biztonságát pozitívabban értékelték, még rendezvények és a gépjárművel történő közúti közlekedést negatívabban.

Összegzés

A geopolitikai helyzet, a bekövetkező események valamint a különböző helyzetkezelési módok (marketing kampányok, biztonsági intézkedések), külön-külön és együttesen is jelentős hatást gyakorolnak az érintett terület turizmusára. A biztonság továbbra is főszerepet játszik az utazási döntések meghozatalánál, amit empirikus kutatásunk is alátámasztott, és ami a jövőben várhatóan még inkább felértékelődik. A 2015-2016-ban történt terrortámadások átmenetileg az európai turizmus gyengüléséhez vezettek, majd emellett és ezzel összefüggésben a turisztikai desztinációk regionális átrendeződése is megfigyelhető volt 2015-2018 között. Még korábban leginkább Európa nyugati és északi országainak a látogatottsága növekedett, 2015-re a biztonságosabbnak tekintett Közép-Európa megelőzte Nyugat Európát az odalátogató turisták számának növekedésében. 2018-ban a biztonság szerepe még mindig a kiemelten fontos szempontok között szerepel, azonban a biztonságos országokban – mint pl. Magyarország – egyre inkább előtérbe kerülnek azok a

hagyományos desztinációválasztási értékek, mint a kultúra, a történelem, a látnivalók, valamint az ár és a gasztronómia.

A hozzánk látogató turisták és a hazai fesztiválok, rendezvények résztvevőinek véleménye szerint Magyarország nem csak biztonságos úticél, de méltó versenytárs az európai országok között a kulturális örökség, a gasztronómia és a fesztiválturizmus terén is. Felmérésünk eredményei szerint Magyarország a fesztiválok¹⁸, a biztonság, az ár és a természet említése esetén listavezető az országok között. A különböző rendezvények látogatóinak turizmusbiztonsággal kapcsolatos attitűdjei között statisztikailag is igazolható összefüggések figyelhetők meg, amelyek a szocio-demográfiai jellemzők mentén rajzolódhatnak ki. A kor, a nem, az iskolai végzettség, a kiskorú gyermeket nevelő családos, valamint hazai vagy külföldi változók mentén figyelhetők meg véleménykülönbségek abban az irányban, hogy a Magyarországon élő, idősebb, családos, kiskorú gyermeket nevelők, valamint a nők Magyarország biztonságosságát pozitívabban, Európa biztonsági helyzetének elmúlt 5-10 éves alakulását pedig negatívabban ítélik meg és az erőszakos cselekmények jobban befolyásolják őket a desztinációválasztásban. Az Európában bekövetkezett terror-cselekmények iskolai végzettség szerint az egyetemi tanulmányokat végzőket befolyásolják a legkevésbé és a szakiskolai végzettséggel rendelkezőket a legjobban az az úticél kiválasztásakor.

A turizmus biztonságát meghatározó egyéb tényezőkkel kapcsolatosan, – mint pl. az élelmiszerek, az egészség vagy a közbiztonság és a közlekedés biztonsága – a rendezvények és turisztikailag népszerű helyek külföldi látogatóinak véleménye összességében pozitívabb, mint a magyaroké.

A külföldiek a rendezvények és a gépjárművel történő közúti közlekedést értékelték a magyar válaszadóknál negatívabban.

A biztonságos országkép kialakítása sokat számít a desztinációválasztásnál (Péter 2017, Marton-Keller-Birkner 2018). A közösségi média felerősödött szerepe a preconcepciók alakításában, és a megtapasztalt biztonság hírének terjesztésében szintén erős hatást gyakorol az utazások tervezése során a desztináció kiválasztásában. A turista nem mond le az utazásról, csak más desztinációt választ. Az eredmények alapján elmondható, hogy Magyarország és Budapest biztonságos desztinációk, azonban az utazási döntés pozitív befolyásolása érdekében rendkívül fontos ennek kommunikációja a turisták felé (Wilk 2017).

¹⁸ A fesztiválok Magyarországhoz való nagyarányú társítása a minta sajátosságából adódhat, mégpedig annak okán, hogy a válaszadók nagyobb része fesztiválok látogatói közül került ki. A minta nagysága 1968 fő volt, melyből 504 interjú készült a Sziget Fesztiválon, 107 interjú a budapesti augusztus 20-ai Ünnepeken, 268 interjú a Mesterségek Ünnepeken, 273 interjú a Szegedi Ifjúsági Napokon, 281 interjú a Soproni Szüreti Napokon, 273 interjú a budapesti Hősök terén és végül 262 interjú a budapesti Vásárcsarnokban.

Hivatkozások:

- Bayramov E. – Agárdi I. (2018): Az észlelt kockázat utazási szándékra gyakorolt hatása konfliktusövezetekben: elméleti keretmodell. *Turizmus Bulletin A MAGYAR TURISZTIKAI ÜGYNÖKSÉG SZAKMAI ÉS TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA* XVIII. évfolyam 4. szám (2018) 14-22.
- Besenyő J. (2017) Low-cost attacks, unnoticeable plots? Overview on the economical character of current terrorism, *Strategic Impact*, 62.1. 83-100.
- Besenyő J. (2017) Inferno Terror: Forest Fires as the New Form of Terrorism, *TERRORISM AND POLITICAL VIOLENCE* online 1-13.
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09546553.2017.1341876> Letöltve: 2018. február 10.
- Boros L. (2017): A közterek átalakulása és a turizmus In: Régi Tamás; Rátz Tamara; Michalkó, Gábor (szerk.) *Turizmus és transzformáció* Kodolányi János Főiskola, Magyar Földrajzi Társaság, MTA CSFK Földrajztudományi Intézet, (2017) 131-149.
- Bryman A. (2015) *Social Research Methods*. Oxford University Press, 2015.
- Dudás G. – Boros L. – Vida GY. (2017): Comparing the temporal changes of airfares on online travel agency websites and metasearch engines. *TOURISM: AN INTERNATIONAL INTERDISCIPLINARY JOURNAL* 65:2, 187-203., 17. (2017).
- Institute for Economics & Peace. *Global Peace Index 2018: Measuring Peace in a Complex World*, Sydney, June 2018. Available from: <http://visionofhumanity.org/reports> (accessed Date Month Year). Letöltve: 2018. február 10.
- Jászberényi M. (2016): *Fesztiválturizmus*. Budapest, Akadémiai Kiadó 2016.
- MAGYAR TURISZTIKAI ÜGYNÖKSÉG (2017): *Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030*. http://www.kormany.hu/download/8/19/31000/mtu_kiadvany_EPUB_297x210mm%20-%20preview. Letöltve: 2018. február 10.
- Marton ZS.-Keller K.-Birkner Z. (2018): A turizmusbiztonság hatása a desztináció imázsra In: Józsa, László; Korcsmáros, Enikő; Seres, Huszárik Erika (szerk.) *A hatékony marketing: EMOK 2018 Nemzetközi Tudományos Konferencia konferenciakötete*
- Michalkó G. (2007): *A turizmuselmélet alapjai*. Kodolányi János Főiskola, Székesfehérvár.
- MTÜ Országimázs kutatás 2017. A felmérést a Magyar Turisztikai Ügynökség megbízásából a Kantar Millward Brown végezte 8 országban (Ausztria, Csehország, Franciaország, Olaszország, Lengyelország, Németország, Svédország, Egyesült Királyság) 2017-ben.
- Péter E. – Németh K. – Lelkóné T.I. (2018): Turizmusbiztonság, mint újonnan felmerülő fogyasztói igény. *Turizmus Bulletin A MAGYAR TURISZTIKAI*

ÜGYNÖKSÉG SZAKMAI ÉS TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA XVIII. évfolyam
2. szám 30-38.

Péter E. (2017): Dilemma: Menni vagy maradni? Változó igények, átalakuló pihenési szokások. In: Kiglics N. (szerk): II. Turizmus és Biztonság Nemzetközi Tudományos Konferencia. Pannon Egyetem Nagykanizsai Kampusz. Tanulmánykötet. 219-225.

Pusztai B. (2013): A turista jóllét forrása – Találkozás az autentikus látnivalóval vagy igazi önmagunkkal. In: Michalkó G. – Rátz T. (szerk): Jó(l)lét és turizmus: utazók, termékek és desztinációk a boldogság és a boldogulás kontextusában. Kodolányi János Főiskola, MTA CSFK Földrajztudományi Intézet, Magyar Földrajzi Társaság. Székesfehérvár–Budapest. 13-21.

Források:

The Economist Intelligence Unit, Euromonitor 2015 PwC Letöltve: 2018. február 10.

UNWTO World Tourism Barometer Statistical Annex Volume 16 Issue 4 October 2018. Letöltve: 2018. február 10.

UNWTO World Tourism Barometer Volume 15 Advance Release January 2017. Letöltve: 2018. február 10.

UNWTO World Tourism Barometer Volume 15 October 2017. Letöltve: 2018. február 10.

WILK A. (2017): Magyarország, mint biztonságos desztináció – Biztonság és Turizmus – A Beutaztató Utazási Irodák szemszögéből. OK-WORLD Travel Service, MUISZ – Beutaztató Bizottság, 2017. március 2-5. Konferencia előadás. <http://slideplayer.hu/slide/12402892/>, Letöltve: 2018. március 1.

<https://www.tourism-review.com/french-tourism-hit-by-the-demonstrations-news10883> Letöltve: 2019. 01. 10.

<https://www.tourism-review.com/most-dangerous-countries-for-holidaymakers-news10830> Letöltve: 2019. 01. 10.

<https://www.travelriskmap.com/#/planner/map/security> Letöltve: 2019. 01. 10.

<https://www.tourism-review.com/french-tourism-hit-by-the-demonstrations-news10883> Letöltve: 2019. 01. 10.

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09546553.2017.1341876> Letöltve: 2019. 01. 10.

<https://www.travelriskmap.com/#/planner/map/security> Letöltve: 2019. 01. 10.